

BORDÁNY NAGYKÖZSÉG
HOSSZÚTÁVÚ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓ

Jóváhagyva Bordány Nagyközség Önkormányzata Képviselő-
testületének ... Kt. határozatával

Megrendelő:

Bordány Nagyközség Önkormányzata

6795 Bordány, Benke Gedeon u. 44.

Tervező:

Urbanimex Bt

Szeged, 6721 Vidra u. 3. fszt. 1.

Tel.: 20/843-9205

Bordány, 2018. november hó

TARTALOM

	oldal
Bevezetés	3.
1. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ	4.
2. JÖVŐKÉP	9.
2.1. A nagyközség jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	
2.2. Városokhoz való kötődés, térségi beágyazódás	
2.3. A településfejlesztés elvei	
3. CÉLOK	13.
3.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok	
3.2. Specifikus célok és intézkedési javaslatok	
3.3. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	
4. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	21.
4.1. A településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	
4.2. A műszaki infrastruktúra fő elemeinek javasolt térbeli rendje, terület-felhasználást igénylő településszerkezeti változtatások	
4.3. Örökségi értékek és védettség megtartása, fenntartható fejlesztése	
5. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE	22.
5.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	
5.2. A koncepció és a változások nyomon követése, a felülvizsgálat rendje	

Bevezetés

Bordány Nagyközség Önkormányzata új Településrendezési eszközök (Településszerkezeti terv + Helyi Építési Szabályzat) készítése mellett döntött. A megújult építésügyi jogszabályok szerint 2019. év végéig minden településnek meg kell újítani rendezési tervét. A 2005-ben készült, 2013-ban átdolgozott terv felülvizsgálata széleskörű megalapozó vizsgálatokkal indul, mely alapját képezi a koncepcionális célok, a hosszú távú jövőkép újragondolásának, ezért a képviselő testület Településfejlesztési Koncepció készítéséről is döntött.

A fejlesztési és rendezési dokumentumok társadalmi egyeztetésének módjára vonatkozóan a 7/2017. (IV. 24.) sz. önkormányzati rendelet megállapította a nagyközség területére készülő településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia és településrendezési eszközök lakossággal, érdekképviselői, civil és gazdálkodó szervezetekkel, egyházakkal történő egyeztetésének szabályait, valamint a dokumentumok nyilvánosságának biztosítását szolgáló *Partnerségi rendjét* is.

2017. őszén Önkormányzatunk meghirdette a *településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 314/2012. (XII.8.) Kormányrendelet szerinti előzetes eljárást a település Településfejlesztési Koncepciójának elkészítésére, valamint Településszerkezeti tervének és Helyi Építési Szabályzatának teljes felülvizsgálatára, megújítására. Egyidejűleg tájékoztatás került föl a honlapra és jutott el a véleményező szervekhez, szomszédos települési önkormányzatokhoz a rendezési jellegű beavatkozások előzetes elképzeléseiről.

A Településfejlesztési Koncepció a szakági munkarészek, vállalkozói, lakossági vélemények, a civil szervezetek tapasztalataira épülve és magasabb szintű fejlesztési elképzeléseket (EU 2020, EU 2027 Stratégia, megyei, kistérségi koncepciók) alapul véve fogalmazza meg a település jövőképét részcélokra bontva, horizontális célkitűzésekkel kiegészítve. A dokumentum 15-20 éves időtávlatban gondolkodik, feladata a főbb fejlesztési irányok meghatározása, a szakági részcélok objektív és az itt élők, dolgozók sok esetben inkább szubjektív szempontjainak összedolgozásával. Egy koherens, utat mutató, mégis a valós igényekre részleteiben is támaszkodó célrendszer megalkotása a feladat.

A koncepció készítésekor kiemelt figyelmet kapott a település 2015-2019. közötti Gazdaságfejlesztési Programja, mely egy részletes, jól kidolgozott, a jelzett időtávon jócskán túlmutató intézkedési javaslatokat, ötleteket tartalmaz. A Csongrád Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere, a körvonalazódó EU 2021-2027 Stratégia tervezett elemei, egyéb szakági programok és tudományos publikációk képezik jelen dokumentum kereteit.

1. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

Térségi kapcsolatok

Demográfia, foglalkoztatás, társadalmi kohézió

A település népességszáma az elmúlt két és fél évtizedben jelentősen (12,74%) növekedett. A természetes szaporulat és a migrációs jellemzők tekintetében is pozitív mérleget kapunk, mely értékek kistépülés esetén országos és járási viszonylatban is kiemelkedően jók. Az öregedési index viszont az elmúlt négy évben szintén emelkedett.

Munkanélküliség tekintetében a megyei átlagnál és a környező települések zöménél is gyengébb értéket kapunk 1000 lakosra nézve. A munkavállalási korú népességhez mérten már jobb az eredmények, de így is meghaladja egy hajszállal a megyei átlagot az éven túli és a 180 napon túli álláskeresők száma is, az országos átlagnak viszont alatta marad. Nemek szerinti bontásban egyenletesnek mondható az eloszlás.

A kulturális rendezvények száma és az ezeken résztvevők száma is nagyságrendekkel meghaladja a környékbeli települések hasonló adatait és a megyei átlagot. Az adatokból kiindulva, vélhetően más településekről is szívesen járnak a bordányi rendezvényekre. A civil szervezetek száma megyei átlag alatti.

Humán infrastruktúra

Bordányban általános iskoláig bezárólag biztosított a gyerekek elhelyezése, közép- és felsőoktatási intézmény legközelebb a megyeszékhelyen található. Az óvodába beíratott gyerekek száma jelentősen meghaladja a környező településeket és a megyei átlagot, de az általános iskolába beíratott gyerekek száma is megyei átlag feletti (2017-ben). Szociális alapszolgáltatások elérhetőek a településen, van háziorvosi rendelő, fogorvosi rendelő és gyógyszerár. Vendéglátóhelyek számát tekintve a megyei átlag felét kapjuk.

Gazdaság

Bordányban kiemelkedően magas az őstermelők száma, a környező rurális településekkel karöltve számuk magasan meghaladja a megyei átlagot. A társas vállalkozásokat, egyéni vállalkozókat tekintve viszont komoly lemaradást tapasztalhatunk a megyéhez képest. Internet-előfizetéssel a háztartások körülbelül fele rendelkezik, ami a digitalizálódó világban mindenképpen fejlesztendő terület. A bruttó hozzáadott érték és export tekintetében a környező települések előrébb járnak, a megyei átlag pedig a bordányi többszöröse, ezt részben a mezőgazdasági termények alacsony feldolgozottsága és a kevés exportra szánt termék magyarázhatja.

A településen főként kereskedelem, gépjárműjavítás, építőipar, valamint tudományos, műszaki tevékenység jellemző a bejegyzett társas vállalkozások körében. A pénzügyi, biztosítási tevékenységet folytató vállalkozások száma megyei átlag feletti, azonban a feldolgozóipar részaránya szomszédos településeknél is kevesebb.

Természeti környezet, zöldfelületek

A lakosság megélhetésének fő forrása a mezőgazdaság. Az intenzív szántóföldi növénytermesztés, a kertes részeken zöldség, gyümölcs mellett, nagy területet foglal el a fóliás zöldségtermesztés. A homokháti településekhez hasonlóan itt is az egyik legnagyobb problémát a magas porháttér jelenti. A gondosan megtervezett települési zöldfelületi rendszer ennek kiszűrésében segíthet. A település zöldfelületi ellátottsága átlagosnak mondható, a közkertek egyenletesen fedik le a területet. A zöldfelületi fejlesztésben az elemeket összekapcsoló fasor rekonstrukciónak fontos szerepet kell kapnia.

Épített környezet, településkép

A település szerkezetét alapvetően meghatározza az 5408. j. országos út, mely főutcaként kettészeli, felfűzve a központi funkciókat. A párhuzamos mellékutcák nagyrészt lekövetik a főút nyomvonalát, az ahhoz közelebbi tömbökben még jellemzőek a nagyméretű telkek, szemléltetve a mezőgazdasági jellegű beépítés örökségét. A település periferiái felé haladva fokozatosan kisebb telkek alakulnak, az új épületek megjelenése is ezeken a részeken jellemző. Markáns eleme a településszerkezetnek a Szent István tér gazdag zöldfelületével és a főút menti, központhoz közeli zárt sorú

beépítés. A lakóterületeken oldalhatáros beépítési mód a jellemző földszintes, tetőtérbeépítéses vagy elvértve egy emeletes épületekkel.

Környezetvédelem

Bordány területe és a Tisza folyó közti nagy szintkülönbség nem tette lehetővé a Tisza irányából, csatornák mentén történő vízpótlást, így a belvízmentesítéssel párhuzamosan a vízhiány problémája jelent meg. A klíma aszályra hajló, száraz, a talajvízszint az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent. A település levegője gyakorlatilag minden légszennyező anyagra nézve még terhelhető.

Közlekedés, Közművek

A nagyközségből húsz perc alatt elérhetőek a gyorsforgalmi utak (M5, M43). A belterületi gyűjtőutakon és országos közutak szakaszain hosszú távra is elegendő lesz a 2x1 sáv. A szegedi közigazgatási határig megépült kerékpárút a Sziksóstóig hiányzó szakasz megépülésével biztosítaná a Szegeddel való kerékpáros kapcsolatot.

Az ivóvízellátás és szennyvízelevezetés hosszútávon is megoldott. A belterületen vízelvezető csatornákat kell építeni a nagy mennyiségű csapadék elvezetésére. A csapadékvíz megtartása is fontos feladat, ami belterületen csatornamedrekben, külterületen csatornamedrekben és tározókban lehetséges.

SWOT analízis

	Erősségek	Gyengeségek
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none">- aktív kapcsolat a szomszédos településekkel (Zsombó, Üllés, Forráskút)- Szeged átlagos elérési ideje az elfogadhatóság határán mozog	<ul style="list-style-type: none">- Szeged átlagos elérési ideje az elfogadhatóság határán mozog
Demográfia, foglalkoztatás, társadalmi kohézió	<ul style="list-style-type: none">- aktív civil szervezetek- számos programlehetőség minden korosztálynak- szorgalmas emberek- összetartó települési közösség- aktív, rugalmas, tenni akaró önkormányzat- gyarapodó népesség, pozitív migráció	<ul style="list-style-type: none">- kevés a magasan képzett munkaerő- munkanélküliek és álláskeresők relatív magas száma- egyoldalú foglalkoztatási struktúra

Gazdaság, mezőgazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - Jól előkészített tervezési előzmények: Gazdasági program 2015-2019 - magas minőségű mezőgazdasági termékek - a településen működő őstermelők relatíve magas száma - termelési tapasztalatok - adókedvezmények (vállalkozásoknak) - saját szociális szövetkezet - termelői integráció és saját márkás termék - innovatív fejlesztéspolitikai gondolkodásmód 	<ul style="list-style-type: none"> - társas vállalkozások relatív alacsony száma - vállalkozói együttműködések relatíve alacsony szintje - egyoldalú termelési struktúra - kevés feldolgozóipari üzem - szétaprózódott birtokszerkezet a külterületen - tudáshiány, forráshiány (nem volt GOP-os pályázat)
Idegenforgalom	<ul style="list-style-type: none"> - szarmata falu (épül) - kiemelkedő a kulturális rendezvények száma - kiemelkedő a rendezvényeken résztvevők száma 	<ul style="list-style-type: none"> - kereskedelmi szálláshely hiánya - kihagyhatatlan attrakció(k) hiánya
Természeti környezet, zöldfelületek	<ul style="list-style-type: none"> - útmenti fasorok a külterületen - országos ökológiai hálózat elemei - gazdagon fásított központi tér és környezete - zöldterületek eloszlása egyenletes - számos új utcafasor - tiszta levegő, csendes környezet 	<ul style="list-style-type: none"> - fásítatlan vagy gyéren fásított utcák a központtól távolabb - koncepciótlan növénytelepítés néhány utcában - különleges területek zöldfelületi hiányosságai (pl. temető)
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> - vidéki építészet értékei - egyedi tájértékek - tiszta, nyugodt környezet - rendezett, egységes utcakép - markáns, zártabb beépítésű településközpont - felújított közintézmények 	<ul style="list-style-type: none"> - tanyai épületek rossz állaga - kevés eladó ház, kevés albérleti lehetőség - kevés újszerű épület

Infrastruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - fejlett, ügyfélbarát intézményrendszer - közösségi tér a fiatalok számára - kerékpárút Ülléstől a szegedi határig - gyakori autóbuszjáratok Szeged felé - ivóvíz- és szennyvízrendszer korszerűen létesített 	<ul style="list-style-type: none"> - hiányos külterületi infrastruktúra - külterületi utak állapota, nehéz karbantartani őket - háztartások kevesebb, mint fele rendelkezik internettel - záportározók hiánya - belterületi csapadékvíz elvezető rendszer hiányos
-----------------------	--	--

	Lehetőségek	Veszélyek
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - M5 autópálya csomópont 16 km-re - M9 autópálya megépülése - Szeged relatív közelsége - jó kapcsolat a környező településekkel 	<ul style="list-style-type: none"> - Szeged elszívó ereje - Szeged nem partner a közös fejlesztésekben (pl. kerékpárút)
Demográfia, foglalkoztatás, társadalmi kohézió	<ul style="list-style-type: none"> - növekvő népesség - a bordányiak évszázados társadalmi kohéziója - rendezvények közösségépítő, népszerűsítő ereje 	<ul style="list-style-type: none"> - munkahelyek hiánya miatt a fiatalok elvándorolnak - tanyák népessége tovább csökken - kis települések általános demográfiai tendenciái (népesség csökkenés, öregedő társadalom, tehetségek elvándorlása) - munkahelyek híján alvótelepüléssé válhat
Gazdaság, mezőgazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - negyedik ipari forradalom - pályázatokban rejlő lehetőségek - vidéki térségek fejlesztése prioritást élvez az országos célkitűzésekben - mezőgazdaság fejlesztéséhez megfelelő tudás adott - Csongrád Megyei Önkormányzat kapcsolódó tevékenységei 	<ul style="list-style-type: none"> - negyedik ipari forradalom - fejlesztési források csökkenése - nem települnek be új vállalkozások - őstermelők együttműködési, változtatási hajlandósága nem javul - kapcsolatrendszerek kialakulásának elmaradása különböző szinteken

Idegenforgalom	<ul style="list-style-type: none"> - természeti értékek - magyar turisztikai kereslet növekedése - falusi turizmus általános felértékelődése - Szeged a legkedveltebb magyar desztinációk egyike 	<ul style="list-style-type: none"> - attrakció tulajdonos nem együttműködő - szarmata falu nem épül meg
Természeti környezet	<ul style="list-style-type: none"> - tiszta levegő, értékes természeti környezet - kihasználatlan táji-, természeti értékek 	<ul style="list-style-type: none"> - csökkenő talajvízszint, belvízproblémák
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> - a nyugalom, csend iránti igény felértékelődése - tanyák kiemelt szerepe (OFTK, építésügyi jogszabályok) - potenciális építési telkek a belterületen - kedvező ház- és telekár 	<ul style="list-style-type: none"> - értékes épületek eltűnhetnek - egységes utcakép eltűnhet megfelelő szabályozás híján
Infrastruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - termálvízkincs - információ technológia rohamos fejlődése - belterületi csatornarendszer kiépülésével vízviisszatartás/szikkasztás 	<ul style="list-style-type: none"> - nem épül meg az M9 autópálya - nem épül meg a Sziksóstó-Szeged közti kerékpárút szakasza

2. JÖVŐKÉP

A Településfejlesztési Konceptió a kívánatos jövőkép megfogalmazásával indul, melynek megvalósításához a kialakított célrendszer ad támogatást. A jövőkép a koncepció lelke, egy inspiráló, a fejlesztési környezetet szem előtt tartó, a településen élők gondolatait magában foglaló, világos üzenetet hordozó, szakmailag megalapozott, de kihívást jelentő üzenet.

A település jövőképe:

Bordány egy zöld és virágos, színekben és illatokban gazdag település a Homokhátság szívében. Tiszta, csendes és harmonikus környezetben, aktív, tenni akaró, együttműködő lakóival, programokban gazdag kulturális életével teremt ideális környezetet családoknak és vállalkozásoknak egyaránt. Kreatív és támogató attitűddel készen áll a negyedik ipari forradalom kihívásaira, lépést tart a digitalizációval, minőségi munkahelyeket teremtve vonzza a tehetségeket.

2.1. A nagyközség jövőképe társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan

Bordány tiszta, rendezett, igényes környezetet biztosít lakóinak. Az értékek megőrzésével, a település arculatának figyelembe vételével, a települési szövetbe harmonikusan illeszkedő, a meglévő épített környezetet tiszteletben tartó, modern, stílusos épületek épülnek a településen. A virágos, gazdag zöldfelülettel rendelkező utcák, a közösségi programoknak, kapcsolódásnak, sportolásnak helyet adó közterek hálózata aktív pihenést nyújt az település lakóinak. Együttműködő, támogató légkört alakítanak a lakóhelyére büszke, befogadó, az új kihívásokra nyitott és kreatívan reagálni tudó bordányiak. Szívesen települnek ide mások is, hiszen egy ideális kistelepülési lakókörnyezet mellett munkát is találnak. Az együttműködő, támogató településvezetésben megbízható partnerre lelnek a betelepülő új vállalkozások. Az inspiráló, mégis nyugodt környezet, a gazdag programkínálat, az értelmes kihívást jelentő munkahelyek a tehetséges munkavállalókat is vonzzák, akik hosszútávon is otthonra lelnek ebben a támogató közegben. A népesség tovább gyarapszik, az átlagéletkor csökken.

Virágzik a feldolgozóipar, a saját márkás termékek mellett számos más, magas hozzáadott értékű terméket állítanak elő a településen. A helyi gazdák megtalálják a lehetőséget az együttműködésre egymással és más településeken lévőkkel egyaránt. A digitális trendekkel, modern szakmai módszerekkel lépést tartva, a generációs termelési tapasztalatokat hasznosítva, egymást támogatva fejlődnek. Képesek fenntarthatóan és jövedelmezően gazdálkodni. A szélessávú internet minden háztartásban elérhető, ezáltal az otthoni munkavégzés sem lehet akadály. A vezetékek nélküli internetelérés a tanyák helyzetét is megkönnyíti, felértékelődnek a tiszta természeti környezetben álló lakóépületek. A kint élők gazdálkodnak, virágzik a falusi turizmus. Számos turisztikai

attrakció várja a látogatókat, akik hosszabb időt is szívesen eltöltenek a településen, a gyarapodó szálláshelyeken kipihenve a napi élményeket.

A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer és külterületi víztározók kiépülésével a vízgazdálkodás hatékonyabbá válik. A belvízelvezetés mellett a vízvisszatartás is megvalósul, elegendő vizet biztosítva a száraz hónapokra. Külterületen az útmenti fasorok, véderdősávok segítenek a porterhelés csökkentésében.

2.2. Városokhoz való kötődés, térségi beágyazódás

Bordány továbbra is magas szintű alapfokú ellátást biztosít, modern infrastrukturális környezetben. Léptékében nem válik nagyobb településsé, a regionális központ szerepét továbbra is Szeged tölti be, a járásközpontét Mórahalom városa, mindkét településen számos szolgáltatás elérhető a bordányiaknak.

Forráskúttal, Ülléssel és Zsombóval szorosabb kapcsolatot alakít ki a település, az együttműködő vállalkozások széles kapcsolatrendszerét építik ki, mely túlmutat a kistérségen.

Bordány a térség településhálózatának karakteres eleme, vállalkozói és őstermelői jó kapcsolatrendszerrel rendelkeznek kistérségi és országos szinten is, a megtermelt és feldolgozott áruik, saját márkás termékeik országos szinten ismertté és elismertté teszik a települést.

Kedvelt idegenforgalmi célpont, tiszta természeti környezetben, vonzó szálláslehetőségeket kínálva, a környékbeli településekkel együttműködve, megkapó települési arculattal várja a környéket felfedezni vágyókat.

A közeli autópálya csomópont, a jó minőségű országos utak és a szomszédos települések felé minden irányban kiépült kerékpárutak kiváló elérhetőséget, gyors megközelítést jelentenek az itt élőknek, dolgozóknak és vendégeknek.

2.3. A településfejlesztés elvei

Az EU 2020 Stratégia az *intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést*, mint főlérendelt fejlesztési irányt szem előtt tartva nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és a klíma/energiapolitika területén. A kohéziós politika eszközrendszerén keresztül történik a megvalósítás, amely az un. közös

rendeleteket tartalmazó rendeletben rögzített 11 tematikus célkitűzés támogatásával járul hozzá az EU 2020 céljaihoz. Hazánk a Partnerségi Megállapodás keretében 2014. őszén csatlakozott a célkitűzésekhez, meghatározva azokat a fő hazai fejlesztési prioritásokat, melyek mentén az Európai Strukturális és Beruházási Alapok forrásai eredményesen és hatékonyan felhasználhatók. A Megállapodás alapján kerültek kidolgozásra majd Brüsszel által elfogadásra a 2020-ig terjedő támogatási időszak Operatív Programjai.

Érdemes szem előtt tartani a körvonalazódó EU 2021-2027 Stratégia alapelveit, várható fejlesztési irányait is. Az elmúlt évtizedekben Európa gazdasági növekedésének mintegy kétharmada az innovációból fakadt. A finanszírozott beruházások zöme az *innovációra*, a *kisvállalkozások támogatására*, a *digitális technológiákra* és az *ipari modernizációra* fog irányulni. Emellett az *alacsony szén-dioxid-kibocsátású, körforgásos gazdaság* felé történő elmozdulásra és az *éghajlatváltozás elleni küzdelemre* is kiterjed, megvalósítva a Párizsi Megállapodásban foglaltakat.

A tervek szerint a helyi, városi és területi hatóságok *aktívabban* részt vesznek az uniós források kezelésében, míg a megnövelt társfinanszírozási arányok javítják a régiókban és városokban az uniós finanszírozású projektekkel kapcsolatos felelősségvállalást.

A Bizottság a következő hosszú távú uniós költségvetés keretében az *összetett szabályok egyszerűsítését* javasolja, hogy azok kevesebb bürokráciát és kevésbé szigorú ellenőrzéseket vonjanak maguk után az uniós támogatásban részesülő vállalkozások és vállalkozók számára.

A vidéki lét gazdasági, társadalmi és környezeti szempontú megközelítései nem választhatók szét független elemekre: bármely irányú beavatkozás hatást gyakorol a többi területre is. A várható hatások feltérképezése meg kell, hogy előzze a fejlesztés lépéseit. Azok a beavatkozások tekinthetők sikeresnek, melyek kedvező irányba mozdítják a többi terület folyamatait is. A tárgyasuló fejlesztések mellett a humán szférát belsőleg erősítő akciók, programok, kapcsolati lehetőségek, információ-átadások hasznossága is nyilvánvaló és ár-érték arány tekintetében kifizetődőbbek is lehetnek, mint a fizikailag megfogható eredmények. Együttes alkalmazásuk, az **integrált megközelítés**, a fejlesztési források megszerzése és felhasználása során egyaránt nagyobb hatékonyságot eredményez. A komplex programokat több operatív

programból, uniós és hazai források kombinációjával, magántőke bevonása mellett is lehet finanszírozni.

A településfejlesztés során kiemelten fontos a **fenntarthatóság elvének** követése, környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt. A környezeti fenntarthatóság elsősorban az épületek energiahatékonyságának javítását, megújuló energiák használatát, a tájjelleget megőrző mezőgazdasági művelést, ésszerű hulladék- és vízgazdálkodást foglal magában. A nagyközség népességmegtartó képességének további erősítése kívánatos, olyan körülményeket (lakás, közmű, települési miliő, otthonos település, a meglévő hagyományok ápolása) kell teremteni, ami az ott élőket is marasztalja és másokra is vonzó hatást gyakorol. Mind a természeti, mind az épített környezet védelme, az ökológiai szempontból előnyös adottságok megőrzése, a tájhasználat tudatos alakítása fontos szempont.

A gazdasági életben az egymásra épülő, egymás tevékenységét kiegészítő, az új technológiákat innovatív módon integráló vállalkozások biztosíthatnak fenntartható fejlődést. A közlekedési kényszer csökkenése versenyelőnyt jelent, ezáltal a vállalkozások fennmaradásának nagyobb az esélye. A szállítási idő és távolság redukálható az ésszerű együttműködésekkel, a lakóhely és munkahely közelítésével és a helyi piaci igények belső forrásból való ellátásával. Ebbe a körbe a környező települések is beletartoznak, elsősorban a településsel hagyományosan jó kapcsolatot ápoló Forráskút, Üllés és Zsombó.

A nagyközség a saját erőforrások teljes kihasználásával (ingatlan-hasznosítás, kapacitáskitöltés, emberi erőforrás-gazdálkodás), szükség szerinti átcsoportosításával relatíve alacsonyan tarthatja működési költségeit. A **rugalmas alkalmazkodás** elve egyre inkább előtérbe kerül. A felgyorsuló változások korában a naprakész válaszok gyors megtalálása, a rossz irányú folyamatok azonnali transzformálása szükséges.

A **kapcsolódás elve** horizontális célként is végigkíséri a koncepciót. A döntéseket a lakosság részvételével kell meghozni. A közösen eltervezett tevékenységek a felelősségérzeten keresztül és a közvetlen sikerélmény kilátása által a célok teljesebb megvalósulásához vezetnek. Az önkormányzat katalizátor szerepet tölthet be a különböző csoportok (vállalkozók, őstermelők, civilek) közötti kommunikáció fejlődésében, a kapcsolati hálózatok bővülésében. Az uniós szándékok szerint

támogatandó az infokommunikációs technikák beépülése a tájékoztatás, tervezés, előkészítés, létrehozás, megosztás és értékelés folyamataiba. Könnyen belátható, hogy az információ- és a tudás- transzfer nagyobb erőket tud megmozgatni a társadalom „becsatornázottsága” segítségével.

3. CÉLOK

3.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok

Bordálynak meg kell találnia azokat az előnyöket, melyekkel a megyeszékhely mellett vonzó alternatívát jelenthet családoknak, fiataloknak, vállalkozásoknak egyaránt. Olyan települési arculat, légkör, támogató közösség építése a cél, mely a vidéki élet előnyeit kiemeli, támaszkodik a megyeszékhely közelségére, de önálló identitással rendelkezik, saját hozzáadott értékkel bír a városhoz képest is. Élhető, alkotó, kevésbé rohanó és zsúfolt, harmonikus, rendezett, csendes, barátságos, mégis pezsgő település kialakítása a feladat, ami életteret és egyre több munkahelyet biztosít, lerázva magáról a „szürke kistelepülések” általános sztereotípiáit.

Az átfogó gondolatokat kibontva, négy fő irányt fogalmaz meg a koncepció:

I. Települési infrastruktúra, környezet fejlesztése

A települési infrastruktúra fejlesztése, vonzó, élhető településkép kialakítása, épített és természeti értékek megőrzése, zöldfelületek növelése, tanyák fejlesztése, megújuló energiaforrások arányának növelése.

II. Gazdaság- és vállalkozásfejlesztés

Gazdasági diverzifikáció irányába történő elmozdulás, együttműködés, hálózatosodás elősegítése, a digitalizáció kihívásaihoz igazodó vállalkozásalapítás és -működtetés segítése.

III. Idegenforgalom fejlesztése, településarculat

Egy erős turisztikai attrakció létrehozása mellett összefüggő, gazdag idegenforgalmi programkínálat kialakítása, szálláshelyek létrehozása, bővítése, rendezvények számának növelése.

IV. Középpontban az ember, közösségfejlesztés, tehetséggondozás

Civil szervezetek szerepének erősítése, a településen élők készségfejlesztése, oktatása, digitális technológiák felé való nyitottságuk erősítése, közösségépítés, tehetségek számára vonzó közeg kialakítása.

Horizontális célként, a teljes célrendszert áthatva jelenik meg a koncepcióban a „**kapcsolódás**” fogalma. Bármely területről, csoportról vagy fejlesztési tervről van szó, a kapcsolatépítés, információszerzés, partneri viszonyok kialakítása, az összefogás alapvető fontosságú, bármely cél eléréséről is legyen szó. A modern információtechnológia eszközei jelentős könnyebbséget jelentenek a kapcsolati pontok kialakításában.

Egy pezsgő, élettel teli, haladó gondolkodású közösség jellemző tulajdonsága a „**kreativitás**”. Az egyedi látásmód, eredeti ötletek izgalmasabbá, érdekesebbé teszik életünket, építik a közösségeket, segítenek értelmes célokat alkotni és megvalósítani azokat, segítenek kapcsolódni, kiemelnek az átlagosból. Mindezekon felül bizonyítottan gazdasági előnyöket is jelentenek. Bordány hosszútávú célrendszere elképzelhetetlen a kreatív szemlélet nélkül.

3.2. Specifikus célok és intézkedési javaslatok

1. Inspiráló élettér: Települési infrastruktúra, környezet fejlesztése

1.1. Településközpont komplex fejlesztése

A településközpont egységes, igényes, vonzó arculatának kialakítása a cél. Forgalomlassítási megoldásokkal kell csökkenteni az átmenő forgalom zavaró hatását, a településkapuk kialakításával kezdve a belterületi – elsősorban Kossuth utca menti – csomópontok biztonságosabbá tételével. Egységes fasorokkal, az útpadkák rendbetételével, kiépített parkolókkal, utcabútorokkal lehetne a főutca központi státuszát erősíteni. A Kossuth utcán jellemző zárt sorú beépítés szintén emeli a központi jelleget, az értékesebb épületek megőrzése, a foghíjak beépítése fontos feladat. Érdemes lehet részletesebb terv alapján egységesen megtervezni.

1.2. Zöldfelületi rendszer fejlesztése

Az összefüggő zöldfelületi rendszer kialakítása kulcskérdés egy élhető település kialakításához. Külterületen a főbb dűlőutakat érdemes fásítani, az uralkodó északnyugati szél vonalában különösen, indokolt esetben véderdősávot telepíteni. A belterületen a hiányos vagy hiányzó utcafasorok pótlása, zöldterületek kijelölése, az intézmények növényállományának gazdagítása hozzájárul az egységes zöldfelületi rendszer kialakításához, mely jelentős kondicionáló hatása mellett a porterhelést is csökkenti. Az

egységes zöldfelületi kialakítást érdemes egy koncepció mentén végrehajtani, melyben rengeteg ötletes megoldás kaphat helyet a település zöldfelületi arculata kapcsán (pl. színes utcák kizárólag színes levelű fákkal, virágokkal, a köztereken változatos növénykiültetések).

1.3. Közlekedési hálózat fejlesztése

A belterületi gyűjtőút hálózatot a szerkezeti terv határolja le, melyeket az új, még beépítetlen, távlatban hangsúlyos lakóterületeket szem előtt tartva kell kialakítani. A belterületi burkolatlan utcák aszfaltozása is sürgető feladat. Az átmenő országos utak csomópontjai általában eltoltak a településen, a keresztutcák nem folytatódnak közvetlenül. A forgalomlassítás már a belterülethatártól indokolt, a kereszteződések biztonságos kialakítását, beláthatóságát, a gyalogosok zavartalan közlekedését biztosítani kell. Külterületen az utak bemérése, szükség esetén kisajátítása, tulajdonviszonyuk rendezése szükséges. Érdemes meghatározni és kiemelten kezelni a legforgalmasabb dűlőutakat. A belterület teljes egészében kerékpározható legyen, ha szükséges kerékpáros nyomokat kell kijelölni, de a külterületen is a főbb turisztikai attrakciókat felfűző kerékpározható útvonalak szükségesek. A Zákányszék és Zsombó irányába építendő kerékpárutakat a megyei területrendezési terv is előíranyozza.

1.4. Épített környezet

Fiatal település lévén Bordányban viszonylag homogén épített környezet alakult. A településközpont zárt sorú beépítésén túl oldalhatáros beépítési mód jellemző. A fésűs beépítésű parasztházak a négyzet alaprajzú „Kádár-kockákkal” sajátos hangulatot teremtenek. Nem jellemző a települési szövetből kirívó, zavaró beépítés. A falusias területeken ezt az egységet érdemes megőrizni, kiemelten figyelve a településarculat bordányi sajátosságaira. A belterület déli-délkeleti része teret adhat a modernebb, kertvárosiasabb stílusnak is, mely ideális lehet a fiatalok vagy a városból kiköltözők számára. Azonban itt is szem előtt kell tartani a vidéki építészeti kultúrát, hogy megmaradjon a hangulatos, egységes települési szövet.

1.5. Településkép alakítása

Az utcaképet jelentősen rontó légvezetékek lehetőség szerinti kiváltása kívánatos, az új beépítésre szánt területeken földkábel alkalmazását kell előírni. A településképi

rendeletben szabályozni kell továbbá a közterületi közműberendezések takarását (pl. szennyvíz átemelő), a homlokzatok előtti átláthatatlan növényzet tiltását, az egyéb, épületekre vonatkozó kritériumok mellett. Az utcabútorokat, térburkolatokat, növénytelepítéseket javasolt egységes, átgondolt stratégiák mentén kialakítani, a vonzó teleküléskép kialakítása végett. Az igényes, rendezett települési környezet az egyik alapvető feltétele a jövőkép megvalósulásának.

1.6. Gazdasági infrastruktúra bővítése

A belterületről nyugatra fekvő, meglévő területek bővítésével helyet lehet biztosítani egy összefüggő, jelentős kiterjedésű gazdasági övezetnek, ahol egy ipari park is létrejöhet, inkubátorházzal. Különböző gazdasági övezetekkel sokszínű lehetőséget biztosíthat a rendezési terv a jövőbeni vállalkozásoknak. A feldolgozóipari üzemek mellett modern, jelentős hozzáadott értékkel bíró, tudásigényes vállalatok jelenthetnek vonzerőt a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkaerőnek.

1.7. Vízvezető rendszer fejlesztése, vízvisszatartás elősegítése

A fenntartható vízgazdálkodás egyre fajsúlyosabb feladattá válik az évek során. A belterületi vízvezető rendszert teljesen ki kell építeni, nyílt árok létesítése esetén lehetőség szerint áteresztő burkolattal. A nagy mennyiségű csapadékvíz elvezetése mellett az árokrendszernek fontos szerepe van a víz visszatartásában is, a szikkasztás segít megfékezni a talajvízszint csökkenést. Külterületen záportározók kialakításával és a csatornarendszer karbantartásával valósítható meg a vízvisszatartás.

1.8. Tanyai infrastruktúra-ellátottság fejlesztése

Távlatban olyan önfenntartó, energetikailag lehetőleg önellátó tanyák létrehozása a cél, melyek a fenntartható gazdálkodás vagy idegenforgalmi funkció mellett, a természeti környezet minden előnyét kihasználva, a modern technológia vívmányaival felszerelve vonzó életteret kínálnak az arra fogékony embereknek. A nagysebességű mobilinternet teljes lefedettsége megkönnyíti a helyben vállalkozás, a távmunka és egyéb ügyintézés lehetőségét. A tanya ne egy letűnt korszak pusztuló eleme legyen, hanem egy tiszta, élhető jövő zászlóshajója!

1.9. Megújuló erőforrások fejlesztése

Az önellátó tanyák mellett a belterületi lakóingatlanok megújuló energiafelhasználása is növekedjen. Az intézmények, nagyobb gazdaságok, ipari létesítmények ellátására

megújuló erőforrásokkal üzemelő erőművek telepítése jó lehetőség (pl. naperőmű, biomassza erőmű).

I.10. Sport- és szabadidőfunkciók bővítése

A települési közösség építésében, a vonzó településkép kialakításában szerepe lehet a sportolási lehetőségek megteremtésének. Különböző korosztályoknak szóló helyszínek kijelölésével, azok felfűzésével a település minden lakosa megszólítva érezheti magát a mozgás kapcsán. Belterületen a közparkok, játszóterek, mint meglévő találkozási pontok ideális helyszínei lehetnek a sport- vagy szabadidős infrastruktúra bővítéséhez (pl. futópálya, kutya-futtató, tenispálya). Külterületen a helyigényesebb vagy extrém sportok kaphatnának szerepet, a meglévő motocross pálya mellett (pl. kerékpár freestyle pálya).

II. Versenyképes közösség: Gazdaság- és vállalkozásfejlesztés

II.1. Vállalkozások 4.0. (a digitalizáció kihívásaihoz illeszkedő vállalkozásfejlesztés): ezen a ponton belül két dologra kell fókuszálni: egyrészt segítség nyújtás új vállalkozások alapításához, másrészt pedig meglévő vállalkozások működtetése és rugalmas alkalmazkodásához. Új vállalkozások alapításához szorosan kötődik a szemléletformálás, azaz a lakosság érdeklődésének felkeltése a vállalkozói életpálya iránt. Az intézkedés második tevékenysége inkább az üzleti szférához közvetlenül kapcsolódó igények kielégítésére reagál. Ezen belül javasoljuk a helyi vállalkozások igényeihez igazodó vállalati képzések, tréningek kidolgozását, és megvalósítását.

Ezen a ponton belül kell kiemelni a digitális transzformáció előmozdítását, hiszen a negyedik ipari forradalom keretében lezajló globális szintű digitális folyamatok olyan kihívás elé állítják a vállalkozásokat, melyekre történő elégtelen reagálás már rövid távon is hatékonyságvesztéshez, majd versenyképesség csökkenéshez vezet. Mindez érzéketlen a gazdasági szektorokra, azaz minden szektorban egyaránt érvényes kihívás, az intenzitása azonban értelemszerűen különböző.

II.2. Gazdasági diverzifikáció irányába történő elmozdulás: A mezőgazdaság dominanciáját javasolt csökkenteni a településen egyrészt a mezőgazdaságra épülő, magasabb hozzáadott értékű tevékenységek arányának növelésével, másrészt azzal, hogy más ágazatok vállalkozásainak arányát növeljük. Egyre népszerűbb lehetőség a távmunka és egyre több ágazatban nem számít, honnan végzik a munkát, ezért azokat is meg lehetne

szólítani, akik nem a településen vállalkoznának. A vállalkozó kedvű fiatalok le tudnának telepedni egy csendes, barátságos községben, ahol különböző kedvezmények igénybevételel végezhetnék vállalkozói tevékenységüket. Utóbbit összehangoltan kell megtervezni és megvalósítani a IV. specifikus cél tehetségvonzó aktivitásaival.

II.3. Vállalkozói együttműködésfejlesztés: A vállalkozások kooperációs hajlandóságának növelése, azaz a településen és a környező településeken működő vállalkozások együttműködésének előmozdítása. Ez közgazdasági értelemben kiemelten fontos a kistelepülések kisvállalkozásait általánosságban sújtó méretgazdaságossági problémák csökkentése miatt (leegyszerűsítve: több kis vállalkozás összefogva képes akár nagyvállalati előnyöket is realizálni).

Az egyik alapvető hiányosság a bizalmatlanság, az alacsony szintű együttműködési hajlandóság, a kooperációban rejlő kölcsönös előnyök nem megfelelő szinten történő felismerése, illetve egymás kompetenciáinak nem ismerése. A nemzetközi gyakorlat szerint erre a problémára jó megoldást kínálnak az ezekre a hiányosságokra fókuszáló rendezvények, amelyek a bizalom kiépítésétől a jó gyakorlatok megismerésén át egészen a konkrét üzletember találkozókig terjedhetnek. Fontos az együttműködések állandósítása, esetlegesen intézményesítése, hálózatok, klaszterek létrehozása.

A saját márkás termék és a szociális szövetkezet ennek kiváló és példa értékű alapját képezheti, melyben rejlő potenciálokat az együttműködésfejlesztés eredményeképpen szignifikáns hatékonyságnöveléssel lehetne kihasználni.

III. Vonzó település: Idegenforgalom fejlesztése, településarculat

III.1. Turisztikai attrakció

A település turisztikai kínálatának tartalmaznia kell egy „erős” elemet, egy olyan attrakciót, mely egyértelműen megkülönbözteti Bordányt a többi településtől. Egy ilyen beruházás helyszíne gócpontként funkcionálhatna a településen belül, erre lehetne rászervezni a többi idegenforgalmi elemet. A marketingstratégia felállításához meglenne a „hívó szó”.

III.2. Kulturális rendezvények további színesítése

A rendezvények száma és látogatottsága alapján Bordány most is kiemelkedik a környező települések sorából. Hosszútávon is fejlesztendő ez a pezsgő kulturális élet, tovább bővítve a kínálatot. A turisztikai értékekhez, helyszínekhez is kapcsolódó tematikus rendezvények,

programok az érdeklődők széles táborát megszólíthatják. Kihívást jelenthet a helyi lakosság, idősebb nemzedék igényeinek kielégítése és a fiatalok, a városból kiköltözők ízlésének figyelembe vétele.

III.3. Szálláshelyek létesítése

A vidéki turizmus iránt érdeklődőket érdemes minél tovább a településen „tartani”. Az ifjúsági szálláshely bővítése mellett – komolyabb létszámú, állandó vendégsereg hiányában – a különböző alternatív szállásformák létrehozása lehet cél (pl. airbnb), ehhez azonban nélkülözhetetlen a szemléletformálás. Segíteni kell érdekeltté és érdeklődővé tenni a lakosságot, hogy a vállalkozó kedvűek lépni tudjanak.

IV. Közepponban az ember: közösségfejlesztés, tehetséggondozás

IV.1. Civil szervezetek működésének támogatása

A civil szervezetek a települési közösség motorjai, az alulról szerveződő közösségépítés fontos láncszemei. Az önkormányzat a szükséges infrastruktúra megteremtésével, bizalmi légkör kialakításával, proaktív viselkedéssel, szervező erejének kihasználásával tudja segíteni a civileket, hogy azoknak legyen kedvük Bordányban működni.

IV.2. Közösségépítés, attitűd fejlesztés

Az önkormányzat aktív szerepet vállalhat a lakosság szemléletformálásában, gondolkodásának fejlesztésében. A lakosoknak, vállalkozóknak egyaránt hasznos lenne kapcsolódási készségük fejlesztése, a bizalom kialakításának képessége, ezáltal hatékonyabb együttműködés kialakítása. Tréningekkel, különböző fejlesztő programokkal, közösségépítő módszerekkel meg lehet mutatni az embereknek a változás, tanulás szépségeit. A fejlődésre való képességben hinni tudó, nyitott, érdeklődő társadalom a település jövőjét jelentheti.

IV.3. Digitális ismeretterjesztés

A világra nyitott, érdeklődő ember képes lépést tartani a digitalizáció kihívásaival. A digitális világban kevésbé otthonosan mozgó emberek számára képzéseket, tréningeket lehetne tartani a digitális világ előnyeiről, majd annak használatáról. E tudás birtokában magabiztosabban kezdhethetnének vállalkozásba, fejlesztésekbe.

IV.4. Tehetséges munkaerő, fiatalok felkarolása

A tehetségek biztonságos és egészséges környezetben, sétálható, zöldterekben gazdag, széleskörű kikapcsolódási lehetőségeket nyújtó, költséghatékony, technológiailag fejlett, minőségi munkahelyekkel rendelkező településeken élnek szívesen¹. A tehetséges munkaerők vonzásának és megtartásának kérdésében nemzetközi jó gyakorlatok elsősorban városokban működtek, kistelepülésen még nagyrészt járatlan ez az út. Azonban Szeged közelsége, Bordány meglévő és jövőbeni adottságai számos helyen találkoznak a tanulmányban foglaltakkal. A fejlődő, pezsgő, innovatív kistelepülés reális alternatívát jelenthet fiatal, tehetséges munkaerőknek, akár a megyeszékhellyel szemben is.

IV.5. Hálózatok kialakítása

A hálózatok alapvetően fontos szerepet töltenek be életünkben, számos tekintetben hálózatok szönek át minket, melyeknek a részei vagyunk. Az emberi közösségek, az internet, az úthálózat vagy agyunk idegpályái is hálózatokban léteznek. A hálózatoknak pedig megvannak a maguk működési törvényszerűségei, a csomópontok felderítésével, a rendszer megismerésével jelentős információkhoz juthatunk a hálózatot alkotó elemekről, azok kölcsönhatásairól. Érdekes lehet felrajzolni a településen élők kapcsolati hálóját (pl. kommunikációs kapcsolatok), a gazdálkodók hálózatát, a turisztikai attrakciók, helyszínek hálózatát.

3.3. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A megfogalmazott jövőkép és átfogó cél alapján négy specifikus célban határozza meg a koncepció település fő fejlesztési irányait, a célok intézkedési javaslatokat tartalmaznak. A koncepció nagyvonalú, 15-20 éves távban gondolkodik és inkább elveket fektet le, irányokat mutat, melyek mentén haladva ütemesen tud fejlődni a település. A konkrétabb tervek, célok megvalósulását rövidebb távra szóló, részletesebb stratégiák vagy intézkedési tervek tartalmazzák.

A célrendszer koherens, a megfogalmazott célok egymást támogatják, erősítik, hasonlóan az egészet átható, horizontális célkitűzésekkel.

¹ Lukovics M.-Vizi N.-Kézy B. (2018.): Tehetségek vonzásának és megtartásának szempontjai a Dél-Alföldön. In: Lengyel I. (szerk.): Térségek növekedése és fejlődése, JATEPress, Szeged, 243-260.o.

4. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

4.1. A településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Jelen Konceptió a Megalapozó vizsgálatokra támaszkodik, amely egyben a készülő Településrendezési eszközöket is megalapozza. A vizsgálatok friss adatokra és a helyi interjúk tapasztalataira támaszkodva feltárták a társadalmi, gazdasági, környezeti adottságokat és a műszaki infrastruktúrát.

Az elmúlt 25 év gyarapodó tendenciáját figyelembe véve a nagyközség népessége hosszútávon, óvatos becsléssel is 3500 fő körül tervezhető. A népesség összetételét tekintve az idősödő tendencia egy ideig várhatóan folytatódni fog, erre fel kell készülni az intézmény-ellátás szintjén is.

A település gazdaságának szilárd bázisait, a meglévő vállalkozásokat és őstermelőket a fejlesztés motorjaként, az önkormányzat legfőbb partnereiként szükséges kezelni, de törekedni kell a gazdasági potenciált növelő beavatkozásokra, a feldolgozóipar térnyerésére. A környezet jelenlegi állapotát fenntartandó, javítandó kiindulási helyzetnek kell tekinteni, a minőségromlással járó változások kerülendőek, vagy egyidejűleg állapot-kiegyensúlyozó intézkedésekről kell gondoskodni.

4.2. A műszaki infrastruktúra fő elemeinek javasolt térbeli rendje, terület-felhasználást igénylő településszerkezeti változtatások

A gyűjtőutak kialakításánál figyelembe kell venni a még tervezett, később várhatóan beépülő lakóövezeteket is. Külterületen érdemes kijelölni kiemelt dűlőutakat, melyek nem érik el a gyűjtőutak szélességét, de jelentős szerepük van a forgalom lebonyolításának tekintetében. A Zákányszék és Zsombó irányába tervezett kerékpárutak helyigényét figyelembe kell venni a szabályozás során.

A lakónépesség kismértékű növekedését szem előtt tartva kell meghatározni a tervezett lakóövezetek térbeli nagyságát és beépítésük szabályait.

A gazdaságfejlesztési célok elérése érdekében rendezési tervben új ipari, gazdasági területek kijelölése és a meglévő kereskedelmi-szolgáltató övezetek felülvizsgálata szükséges.

A turisztikai attrakciók, rendezvényhelyszínek, közösségi terek kialakítása számára lehetőséget kell biztosítani a rendezési tervben, lehetőség szerint rugalmas szabályozással és a megfelelő övezetek kijelölésével.

4.3. Örökségi értékek és védettség megtartása, fenntartható fejlesztése

Az értékes természeti területek védelme, a változatos tájhasználat fenntartása elemi érdeke a településnek. A tájérték kataszter huszonnyolc elemet tart számon Bordányban, az arra érdemes épületek, építmények helyi védelem alá helyezése indokolt lenne.

Védett régészeti lelőhely nincs a településen, a többi lelőhelyet teljes kiterjedésükben tartalmazni fogják a tervlapok.

5. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

5.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A koncepció megvalósítását segítő a dokumentumot elérhetővé kell tenni a nagyközség intézményeiben és nyilvánosságát kell biztosítani a helyi írott és elektronikus sajtóban. Legyen egyértelmű a beleszólási lehetőség nyitottsága a Bordányban élők, dolgozók, vállalkozók számára. A kritikus tömeget elérő igényjelzés esetén a koncepció felülvizsgálatát el kell indítani. Cél az, hogy a közösség minél inkább magáénak érezze a dokumentumot. A koncepció alapján el kell készíteni a szakági stratégiákat, terveket a megvalósulás érdekében.

5.2. A koncepció és a változások nyomon követése, a felülvizsgálat rendje

A nagyközség adottságai, külső lehetőségei és korlátai kisebb-nagyobb mértékben és iramban, de állandóan változásban vannak. Napjainkban felgyorsuló folyamatoknak vagyunk tanúi, melyek rugalmasabb alkalmazkodást kívánnak meg a település részéről is. Legkésőbb 7 évente elő kell venni a Koncepciót és szükség szerint átformálni, módosítani, adaptálni és hozzáigazítani az új kihívásokhoz.